

Gäller för: VE Kir Uro Pall Onkologi

Innehållsansvar: Ulrik Albertsen, (ulral2), Överläkare

Granskad av: Alexander Alves Wilpart, (alewi1), Processchef

Godkänd av: Jenny Berg, (jenbe), Verksamhetschef

Giltig från: 2025-02-18

Giltig till: 2027-02-18

Osteoporosprofylax vid prostatacancer behandlad med kastration och/eller kortison

Revideringar i denna version

Förtydligande om provtagning och uppföljning

Bakgrund, syfte och mål

GnRH-analoger, GnRH-antagonister och orkidektomi minskar successivt bentätheten och ökar risken för frakturer. Även kortisonbehandling orsakar osteoporos. Det är därför viktigt att tidigt utreda om det finns risk att patienten drabbas av osteoporosrelaterade frakturer och sätta in rätt förebyggande behandling.

Läkemedelsbehandling mot osteoporos är i första hand årlig infusion zoledronsyra 5 mg. Vid kontraindikationer, t.ex. eGFR <35 ml/min: denosumab (Prolia) 60 mg subkutant var 6:e månad. Vid eGFR <30 samråd med njurspecialist innan behandling påbörjas. Aledronat rekommenderas generellt ej p.g.a. sämre effekt, följsamhet och biverkningsprofil.

Råd om egenvård: Alla med kastrationsbehandling bör få råd om fysisk träning och rökstopp.

Rutinen gäller patienter som har hormonkänslig prostatacancer, inte förebyggande av skelettkomplikationer vid kastrationsresistent prostatacancer (dessa behandlas med samma läkemedel men i högre doser).

Handläggning vid insättning av kastrationsbehandling eller behandling vid CRPC

Risikfaktor	Åtgärd
<ul style="list-style-type: none"> -Tidigare lågenergifraktur i höft, kota, bäcken, handled eller överarm -Känd T-score <-2,5 -FRAX >20% -Kortison-behandling motsvarande prednisolon \geq 5 mg dagligen under mer än 3 månader -Behandling med palutamid, darolutamid, enzalutamid, abirateron, docetaxel med prednisolon eller radium-223 	<p>Beställ DXA för utgångsstatus</p> <p>Starta läkemedelsbehandling</p>
<ul style="list-style-type: none"> -Ålder >80 år -Rökning -BMI <20 -Fysisk inaktivitet -Kortison-behandling 	<p>Beställ DXA direkt och därefter beslut om läkemedelsbehandling</p>
<p>Övriga patienter, om behandling inte påbörjas efter DXA</p>	<p>Beställ DXA efter 2 år</p>

Initiering av läkemedelsbehandling

1. Brevsvar till patienten avseende DXA-svar och behandling. Skicka med underlag för provtagning:
S-kreatinin och eGFR
S-Calciumjon
S-PTH
S-vit D₃
2. Skriv bokningsunderlag för brevsvar till patienten på prover. Eventuell hypokalcemi och/eller lågt D-vitamin åtgärdas.
3. Skriv recept på Kalcipos-D forte 1x1 dagligen (Kalcipos-D 1x2 vid kortisonbehandling eller lågt kalciumintag i kosten), fem uttag. Recept på Zoledronsyra eller denosumab behöver inte skrivas (rekvisitionsläkemedel på vårdcentralen).
4. Skriv remiss till osteoporosansvarig sjuksköterska (OAS) på patientens vårdcentral med följande information:
 - Vilket preparat som skall ges.
 - Resultat av prover (kopia av lab-lista)
 - Patientansvarig läkare på hemkliniken (remittent alt. dagbakjour).
 - Att recept på kalk + d-vitamin är skickat

Uppföljning och kommande behandlingar

- Kommande behandlingar och uppföljning sker via OAS på vårdcentralen.
- OAS tar i fortsättningen labprover inför varje behandling och vid avvikande labsvar kontaktas sjukhus-PAL alternativt urologens dagbakjour som beslutar om behandling kan ges ändå alternativt föranleder medicinjustering eller annan åtgärd. Vid konsultationsbehov kontakta gärna osteoporosläkare 31859 eller 32199.
- Remiss för DXA-uppföljning skriver OAS på vårdcentralen, utlåtandet går till sjukhus-PAL som efter svaret ger OAS besked om fortsatt handläggning.

Käll- och litteraturförteckning

Rhee H, Gunter JH, Heathcote P, Ho K, Stricker P, Corcoran NM, et al. Adverse effects of androgendeprivation therapy in prostate cancer and their management. *BJU Int.* 2015;115 Suppl 5:3-13.

Nationellt vårdprogram prostatacancer 2023-12-05 Version: 8.1

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: VE Kir Uro Pall Onkologi

Innehållsansvar: Ulrik Albertsen, (ulral2), Överläkare

Granskad av: Alexander Alves Wilpart, (alewi1), Processchef

Godkänd av: Jenny Berg, (jenbe), Verksamhetschef

Dokument-ID: SKAS9715-1834850575-130

Version: 4.0

Giltig från: 2025-02-18

Giltig till: 2027-02-18